

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวเป็นปัจจัยและพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ยิ่งสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อสารหรือเทคโนโลยีอื่น ๆ และการแข่งขันอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจอย่างไม่เคยมีมาในอดีต คุณภาพของประชากรยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน การให้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนา "คน" นั้น นอกจากจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงระบบกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุน ให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อเตรียมคนให้มีคุณลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้นั้นคือ จะต้องให้เขาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพนั่นเอง

จากการสำรวจสถานการณ์ภาพการศึกษาไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี 2540 พบว่าการศึกษาไทยยังอยู่ในภาวะวิกฤตมาก มีผู้ตอบเพียงร้อยละ 3 ที่ตอบว่าโดยภาพรวมของการศึกษาไทยทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ดีแล้ว ส่วนที่เห็นว่ายังไม่ดีควรต้องปรับปรุงแก้ไขมีถึงร้อยละ 84 และร้อยละ 13 มีความเห็นว่าแย่มาก ต้องรีบแก้ไขด่วน (รุ่ง แก้วแดง, 2541) และในปี 2541 มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง พบว่าประชาชนร้อยละ 60.56 ยังไม่พอใจต่อการจัดการศึกษาของไทยสาเหตุเพราะระบบการศึกษายังไม่ดี ไม่มีการควบคุมระดับมาตรฐานการศึกษา การกระจายการศึกษาไม่ทั่วถึง มาตรฐานสถานศึกษาแตกต่างกันมาก ค่าใช้จ่ายสูง การศึกษาภาคบังคับต่ำเกินไป มีระบบเส้นสายวิ่งเต้นและใช้เงิน (วิทย์กร เชียงกุล, 2542) ประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้นและสั่งสมมาเป็นเวลานาน และกลายเป็นวิกฤตในด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น และแสวงหาแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสังคม จึงได้มีการดำเนินการให้เกิดการประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปี 2539 โดยกรมวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาแนวคิดและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น และถือว่าเป็นระบบที่สร้างหลักประกันว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน กรมต่าง ๆ ใน

กระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างเดิม ก็มีการเคลื่อนไหวเพื่อจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของตนขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ได้ระบุถึงการประกันคุณภาพการศึกษา โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 ด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาในมาตรา 47 ว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สาระบัญญัติดังกล่าว เป็นสิ่งที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองและประชาชนว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัด และพัฒนาความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีความสอดคล้องกับความต้องการ และเป็นสิ่งที่พึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ก็ต้องมีระบบการประเมินผลซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนรวมถึงดูแลส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด จนทำให้สังคมเชื่อมั่นในคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) การประเมินผลจึงเป็นเรื่องที่มีนัยทั้งในเชิงความเป็นเลิศของการศึกษา และประสิทธิภาพของการบริหารระบบการศึกษาที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันพัฒนาอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลภายในซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย (สุวิมล ว่องวานิช, 2543)

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ติดตามตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาว่ามีคุณภาพหรือมีความสามารถในการจัดการศึกษาเพียงใด มีจุดอ่อน จุดที่ควรพัฒนาเรื่องใด เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ ใช้เพื่อการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้

สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา การประเมินเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ กระบวนการประเมินเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่จะได้มาซึ่งสารสนเทศอันเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจพิจารณาทางเลือกในการดำเนินการ (Cronbach, 1963; Alkin, 1969; Stufflebeam และคณะ, 1971; Welch, 1974) จากบทบาทการประเมินดังกล่าว การประเมินจึงสามารถให้สารสนเทศที่เหมาะสมที่เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือของผู้บริหารสำหรับการกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545) ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการบริหาร การวางแผนและการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับผู้บริหารไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตามย่อมต้องการข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการตัดสินใจเช่นกันเพราะในกระบวนการตัดสินใจสำหรับการบริหาร การวางแผน จำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานดังกล่าวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในปี 2546 ได้มีการออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการโดยมีการปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ มีการยุบรวมกรมต่าง ๆ เช่น กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น มารวมกันเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ และมีการแบ่งส่วนราชการจากส่วนกลางในกระทรวงศึกษาธิการลงมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขตพื้นที่การศึกษาซึ่งตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 หมวด 2 หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ข้อ 12 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และข้อ 13 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบจากสารดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน สถานศึกษาให้สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้ รวมถึงยังมีบทบาทในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศด้านผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สารสนเทศเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมดเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินการไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนดหรือดียิ่งขึ้น เนื่องจากขณะนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในระยะเริ่มดำเนินการ ดังนั้น

แนวทางสำหรับการดำเนินการในเรื่องของการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษายังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานด้านการประเมินภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมินสถานศึกษาสำหรับการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถามวิจัย

1. ระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้างและแนวปฏิบัติภายใต้แต่ละองค์ประกอบของระบบควรมีลักษณะอย่างไร
2. สารสนเทศอะไรบ้างที่ผู้บริหารต้องการใช้เพื่อการส่งเสริมการประเมินของสถานศึกษา
3. ระบบที่พัฒนาสามารถส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

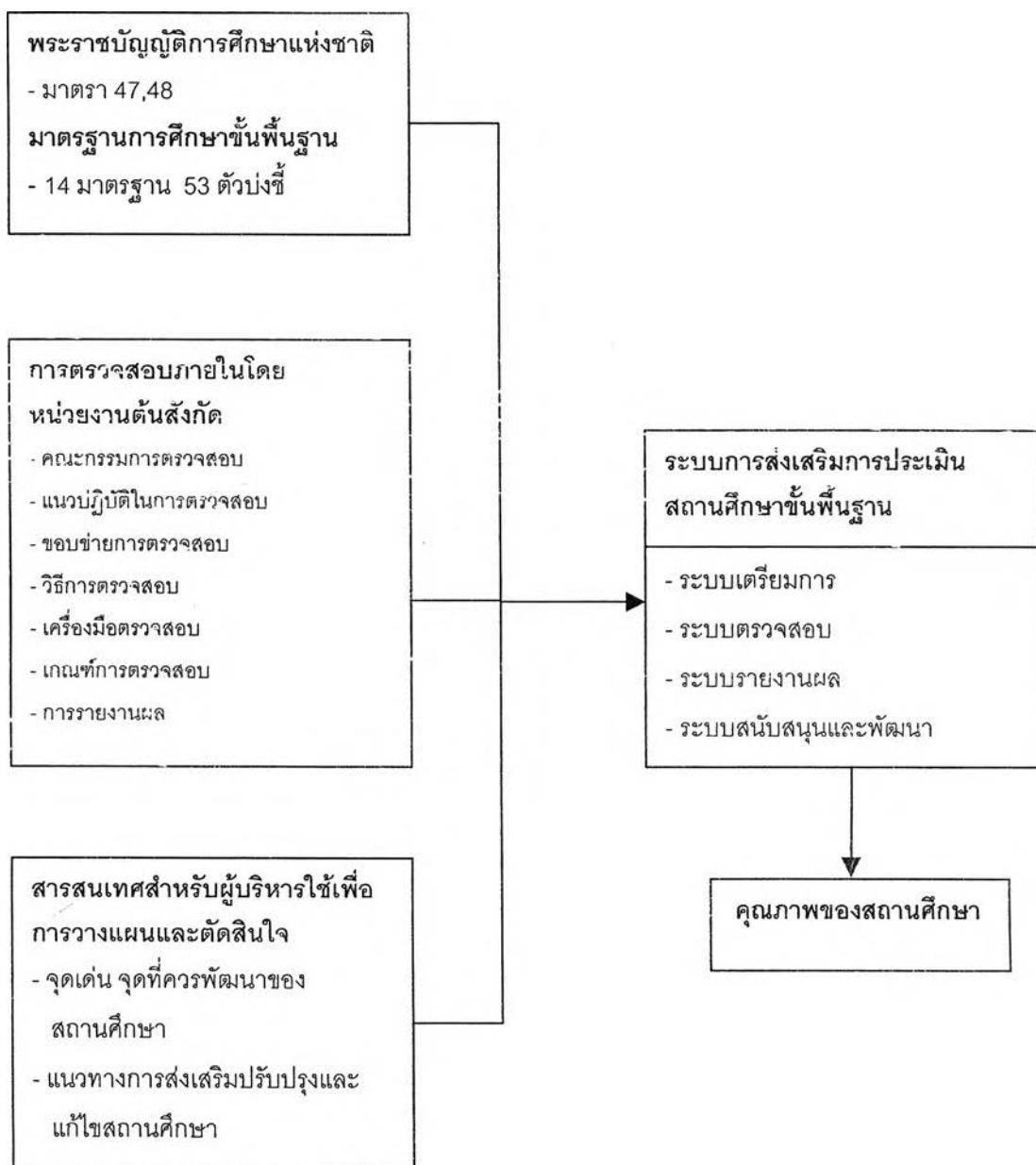
1. เพื่อพัฒนาระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้
 - 1.1 เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น
 - 1.2 เพื่อพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานตามองค์ประกอบในระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.3 เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการรายงานผล โดยมีประเด็นย่อยต่อไปนี้
 - 1.3.1 เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการใช้สารสนเทศเพื่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.3.2 เพื่อกำหนดลักษณะข้อมูลสารสนเทศในระบบสารสนเทศ
 - 1.3.3 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของระบบสารสนเทศขั้นต้น
2. เพื่อทดลองใช้ระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการจัดทำคู่มือการตรวจสอบสถานศึกษาสำหรับผู้ตรวจสอบ
3. เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความพึงพอใจของผู้ใช้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ระบุถึงการประกันคุณภาพการศึกษา โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 ด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ในมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ในการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาว่ามีคุณภาพหรือมีความสามารถในการจัดการศึกษาเพียงใด ผลการประเมินผลภายในจะต้องจัดทำเป็นรายงานเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อที่ผู้บริหารจะได้นำข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานไปใช้ในการบริหารด้านการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งจะต้องเสนอรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการประเมินคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยครอบคลุมมาตรฐาน 3 ด้านคือด้านผู้เรียน ครู ผู้บริหารจำนวน 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

จากการสังเคราะห์การประเมินภายในสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามโครงสร้างเดิมของกระทรวงศึกษาธิการ (ก่อนออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546) โดยมีกรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะพบว่า การประเมินสถานศึกษาแต่ละสังกัดจะดำเนินการโดยประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะผู้ประเมินสถานศึกษาจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของระบบการศึกษาในสถานศึกษาเป็นอย่างดี จากบุคลากรทั้งจากภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน การดำเนินการตรวจประเมินภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของแต่ละสังกัดที่ได้พัฒนาขึ้น รวมถึงการกำหนดแนวทางวิธีการประเมิน เครื่องมือประเมิน เกณฑ์การตัดสิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับจุดเน้นของแต่ละ

สังกัด แต่ยังคงคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติโดยกำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ ในแต่ละเรื่อง การรายงานผลนั้นเน้นที่จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารบริหารจัดการ ส่งเสริมสถานศึกษาให้ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษา
และกรอบความคิดของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหารใช้เพื่อการวางแผนและการตัดสินใจดำเนินงาน ผู้บริหารไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ก็ต้องการข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจ การตัดสินใจ คือการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การตัดสินใจที่ดีและรวดเร็วจะส่งผลดีต่อการบริหารงาน การตัดสินใจจะเกิดขึ้นทุกระดับของการบริหาร ผลของการตัดสินใจจะสะท้อนโดยตรงต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของระบบงานนั้น ๆ ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพคือ สารสนเทศและการรู้จักนำสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ สำหรับการส่งเสริมการประเมินของสถานศึกษานั้น สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารได้แก่ จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา สารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริม ปรับปรุงและแก้ไขการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นต้น กรอบแนวคิดของการวิจัยนำเสนอตามแผนภาพที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย โดย

1. การพัฒนาระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา จะเน้นตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาใช้ โดยครอบคลุมมาตรฐานด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหาร
2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ยกเว้นระดับอาชีวศึกษา ตามโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้เพื่อการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความเหมาะสมของการวางระบบประเมินภายในของสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมินสถานศึกษา และข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาโดยผู้ตรวจสอบจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
4. การวิจัยนี้จะให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานของสถานศึกษา และแนวทางการส่งเสริมสถานศึกษาทั้งด้านการวางระบบประเมินภายในสถานศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ข้อตกลงเบื้องต้น

ขั้นตอนการส่งเสริมการประเมินนี้ จะไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมว่าต้องส่งเสริมอย่างไร ระบุแต่ประเด็นหรือสิ่งที่ต้องส่งเสริม เพราะเชื่อว่าศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ในเขตพื้นที่การศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน และรู้วิธีการส่งเสริมสถานศึกษา ในจุดที่ต้องส่งเสริม

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลาในการทำวิจัย การทดลองใช้ระบบจะทำการทดลอง เฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 และศึกษาจากสถานศึกษาที่เป็นกรณี ตัวอย่าง 3 โรงเรียน โดยมีการทดลองระบบตรวจสอบเต็มระบบ แต่ในขั้นตอนการส่งเสริมพัฒนา สถานศึกษาให้สามารถดำเนินการประเมินภายใน และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาตามจุดที่ควรพัฒนานั้น เลือกทดลองเพียงบางด้าน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง องค์ประกอบที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของการประเมินภายในของสถานศึกษา เพื่อกำหนดสารสนเทศที่ใช้ ในการส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งด้านการวางระบบประเมินภายในของสถาน ศึกษา และการพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การตรวจสอบความเหมาะสมของการ วางระบบประเมินภายในใช้เครื่องมือคือ แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (key evaluation checklist) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นจุดที่สถานศึกษาต้องพัฒนาในการดำเนินงานด้านการ ประเมินภายใน

เกณฑ์การประเมินระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะ ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือตัดสินคุณภาพของระบบส่งเสริมการประเมินสถานศึกษา โดยพิจารณา จาก ธรรมชาติ ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความพึงพอใจ

ผู้ใช้ระบบ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมอบหมายหรือแต่งตั้ง คณะผู้ตรวจสอบให้ศึกษาเอกสาร วางแผนดำเนินการตามระบบการส่งเสริมการประเมินสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ตรวจสอบ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมาย หรือแต่งตั้งจากผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและรายงานผล การตรวจสอบ เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้สำหรับให้ผู้บริหารใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนสถาน ศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ที่ช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความเหมาะสมของการวางระบบการประเมินภายในของสถานศึกษา คุณภาพของสถานศึกษาจากการตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบจากเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินผล การให้ขวัญกำลังใจ และพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ระบบการส่งเสริมการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นจะทำให้สถานศึกษาได้ทราบผลย้อนกลับจากการตรวจสอบ ซึ่งเป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้สถานศึกษามุ่งปฏิบัติงาน และพัฒนางาน เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น
3. ระบบที่พัฒนาขึ้นจะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการส่งเสริมการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา